

Str. Buzesti nr. 19, Sector 1
Bucuresti – Romania
Tel: 004 021 / 310 70 60/70
Fax: 004 031 815 7623
E-mail: office@romanicriss.org
www.romanicriss.org

Romani CRISS

Centrul Romilor pentru Interventie Sociala si Studii

FISA DE PROIECT

TITLUL PROIECTULUI

Imbunatatirea sistemului de mediere sanitara pentru romi din Romania (2006-2009)

PARTENERI

CCFD- Comitetul Catolic pentru Combaterea Foamei si pentru Dezvoltare, Franta

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE, FRANTA

ROMANI CRISS- Centrul Romilor pentru Interventie Sociala si Studii

OBIECTIVE GENERALE

- 1.Imbunatatirea sistemului de mediere sanitara care se deruleaza in Romania
- 2.Imbunatatirea situatiei sanitare a romilor din Romania.
- 3.Realizarea recomandarilor din raportul de evaluare a programului de mediere sanitara realizat in colaborare cu CCFD si F3E din Franta si cu COTA din Belgia.

OBIECTIVE SPECIFICE

- 1.Infiintarea a 5 centre regionale de sustinere a activitatii mediatorilor sanitari care sa spijine atat mediatorii sanitari la nivel local cat si echipa de coordonare a programului din cadrul Romani CRISS.

2. Organizarea a 41 de intalniri de lucru la nivel judetean cu atat cu mediatorii sanitari cat si coordonatorii acestora din cadrul Autoritatilor de Sanatate Publica Judetene in vederea identificarii problemelor din sistemul de mediere sanitara.
3. Organizarea cursurilor de pregatire continua a mediatorilor sanitari (notiuni de drepturile omului, obtinerea actelor de identitate, legislatie in domeniul medierii sanitare).
4. Organizarea unei campanii de lobby si advocacy pe langa Ministerul Sanatatii din Romania in vederea reactivarii Comisiei Mixte pentru Romi .
5. Organizarea unui grup de lucru care sa analizeze problemele si sa idetifice solutii in vederea imbunatatirii situatiei sanitare a romilor din Romania.
6. Realizarea unui model de practica pozitiva in ceea ce priveste desegregarea in unitatile spitalicesti din Romania.
7. Realizarea unei reviste trimestriale prin care ne vom adresa cu precadere mediatorilor sanitari si coordonatorilor activitatii acestora din cadrul DSP Judetene.

REZULTATE ASTEPTATE

Obiectivul 1: Centrele de sustinere a activitatii mediatorilor sanitari sunt foarte importante pentru activitatea mediatorilor sanitari. Personalul care va activa in aceste centre va acorda asistenta tehnica mediatorilor sanitari care activeaza in regiunile respective.

Obiectivul 2: Intalnirile de lucru la nivel judetean au un rol foarte important in vederea atingerii obiectivelor generale. Vom organiza mese rotunde la nivel judetean si totodata vom organiza vizite in teren in vederea identificarii problemelor reale ale mediatorilor sanitari.

Obiectivul 3: Una dintre problemele identificate in raportul de evaluare realizat de COTA Bruxelles si F3E Paris este lipsa pregatirii insuficiente a mediatorilor sanitari in domeniile notiuni de drepturile omului, obtinerea actelor de identitate, legislatie in domeniul medierii sanitare.

Obiectivul 4: Comisia Mixta pentru Romi din cadrul Ministerului Sanatatii are un rol foarte important atat in implementarea sistemului de mediere sanitara, cat si in procesul de imbunatatire a situatiei sanitare a romilor din Romania.

Obiectivul 5: Luand in considerare faptul ca in Romania sunt multe ONG-uri care deruleaza programe care vizeaza sanatatea romilor si implicit mediatorii sanitari, vom urmari infiintarea unui Grup de lucru care va contribui la imbunatatirea sistemului de mediere sanitara si la procesul de imbunatatire a situatiei romilor.

Obiectivul 6: Fenomenul de segregare a pacientilor romi in unitatile spitalicesti din Romania este un fenomen care a inceput sa se dezvolte cu precadere in unitatile medicale tip maternitate.

Obiectivul 7: Prin intermediul acestei reviste, echipa coordonatoare a proiectului doreste sa mentina legatura permanent cu mediatorii sanitari precum si cu coordonatorii acestora din cadrul ASP-urilor Judetene. Acesta publicatie va contine informatii cu privire la derularea activitatii de mediere sanitara.

PERIOADA DE PARTENERIAT: 3 ani

REALIZARI IN PROIECT

Anul I: noiembrie 2006 – decembrie 2007

Cele 7 centre regionale ale Romani CRISS au devenit o retea de sprijin foarte importanta, atat pentru mediatorii sanitari, cat si pentru ele incesi, formandu-se reciproc si devenind mentori unele pentru altele, inclusiv personalul Romani CRISS. Pe parcursul unui an de activitate in retea, un numar de **129 de comunitati locale rome** din **28 de judete** au fost vizitate in timpul a **131 de vizite in teren**, de asemenea un numar de **283 de mediatorii sanitari** au beneficiat de aceste activitati de sprijin.

Organizare a **17 mese rotunde** locale despre situatia mediatoarelor sanitare. Discutiile din cadrul meselor rotunde au fost dominate de trei mari aspecte si anume: contractele de munca ale mediatoarelor sanitare, selectionarea acestora de la angajare, precum si locul acestora in procesul descentralizarii serviciilor de sanatate publica.

Un numar de **62 de mediatorii sanitari** au beneficiat de 3 cursuri de formare continua.

Formarea de baza pentru **125 de mediatoare** din care **100** au trecut testele si **au fost angajate** in cadrul autoritatilor de sanatate publica din **9 judete**, numarul total al mediatoarelor ridicandu-se la aproape **600 la nivel national**, cererile de formare de baza continuand sa vina la Romani CRISS.

Cazuri de discriminare identificate de mediatoare si centre: segregarea in maternitati in trei localitati (Craiova, Salaj, Constanta, Timisoara, Sibiu), abuzul medicilor in practicarea actului medical, refuzul tratamentului de catre doctori, abuzul autoritatilor locale asupra mediatoarelor.

Redactarea si editarea a patru numere din **revista „Sastipen”**, distribuita de fiecare data unui numar de 550 de actori locali si centrali, trimitandu-se in total 2200 de reviste in teren.

Acordarea de premii pentru mediatoarele sanitare, cu ocazia Zilei Internationale a Drepturilor Omului (10 decembrie).

Procesul de elaborare a standardului ocupational s-a desfasurat pe perioada a sase luni in 2007 si a cuprins ca etape analiza ocupationala a meseriei de mediator sanitar, impreuna cu un grup de 24 de mediatoare, stabilirea unitatilor de competenta in acord cu legislatia in vigoare si cu nevoile identificate in timpul monitorizarii, sustinerea acestui text in fata comisiei sectoriale pe igiena, sanatate si servicii sociale (categorie profesionala in care este inclusa meseria de mediator sanitar in clasificarea ocupatiilor din Romania). **Standardul ocupational a fost aprobat pe 13 decembrie 2007.**

In cadrul dezbaterii organizata de Romani CRISS cu Ambasada Frantei la Bucuresti, mesajul clar al reprezentantului Ministerului Sanatatii Publice a fost ca procesul de descentralizare nu poate fi oprit, dar ca putem cauta impreuna solutii ca mediatorii sanitari sa fie asigurati de continuarea programului fara a putea fi supusi presiunilor politice de catre autoritatile locale, atunci cand vor fi transferati in subordinea lor. Propunerea de revizuire a Ordinului 619 raspunde si acestei nevoi; Romani CRISS si centrele regionale de sustinere a activitatii mediatorilor sanitari au realizat deja o versiunea noua a ordinului.

REALIZARI IN PROIECT

Anul II: ianuarie 2008 – iunie 2009

Pe parcursul anului II de implementare s-au desfasurat toate activitatile prevazute in contractul de finantare, chiar s-au realizat activitati in plus de cele prevazute din resurse proprii sau ce nu au necesitat finantare.

I. Reteaua de centre regionale de sustinere si monitorizare a mediatorilor sanitari romi

In anul II de proiect, reseaua centrelor regionale a continuat sa functioneze, la aceasta familie adaugandu-se alte doua centre regionale. Monitorizarea si sustinerea activitatii mediatorilor sanitari romi de catre centrele regionale a continuat prin:

- vizitele de documentare la fiecare mediator activ in judetele arondate fiecarui centru regional (aproximativ 200 de vizite). Aceste vizite au inclus intalniri cu medicii de familie, beneficiarii mediatorilor sanitari (persoane din comunitatile deservite) precum si cu autoritati locale precum primari.
- participarea centrelor regionale la intalnirile lunare ale mediatorilor sanitari romi cu coordonatorul/coordonatoarea din cadrul Directiilor de Sanatate Publica.
- Implicarea centrelor regionale in organizarea cursurilor de formare de baza si continua a mediatorilor sanitari
- Co-organizarea meselor rotunde cu autoritatile locale si partenerii de lucru ai mediatorilor sanitari

II. Organizarea de mese rotunde locale cu autoritatile locale si partenerii de lucru ai mediatorilor sanitari romi

S-au organizat un numar de 15 mese rotunde la nivel judetean in care s-au discutat cu mediatorii sanitari si partenerii lor de lucru problemele intampinate, precum si solutiile ce se pot gasi.

Anul II a fost marcat de discutii despre descentralizarea sistemului de asistenta medicala comunitara.

In cadrul acestor mese rotunde nu am reusit sa asiguram intotdeauna participarea medicilor de familie si a primarilor din comunitatile in care activeaza mediatoarele sanitare.

III. Formarea de baza si continua a mediatoarelor sanitari romi

Romani CRISS a continuat traditia sa de formare de baza si continua a mediatorilor sanitare, traditie ce dureaza inca din 1997, ulterior fiind asigurata in baza Ordinului 619/2002 privind functionarea mediatorului sanitar rom precum si al Acordului incheiat intre Romani CRISS si Ministerul Sanatatii si OSCE ODIHR Punctul de Contact pentru Romi si Sinti.

Pe parcursul anului II s-au organizat un numar de 9 cursuri de formare de baza pentru mediatoare sanitare noi sau ce urmau sa fie angajate, la care au participat un numar de 122 de femei rome. In acelasi timp s-a asigurat formarea continua pentru mediatoarele sanitare deja active int-un numar de 6 judete. Aceste cursuri de formare continua au avut ca teme urmatoarele: comunicarea, drepturile reproductive, drepturile omului, obtinerea de acte de identitate precum si protectia copilului si TBC.

IV. Comisia Ministeriala pentru Romi a Ministerului Sanatatii si activitati de lobby

In anul 2008 au avut loc un numar de 6 intalniri ale Comisiei Ministeriale pentru Romi a Ministerului Sanatatii. Romani CRISS este membru permanent al acestei comisii. Organizatia a incercat prin intermediul proiectului ca la fiecare intalnire sa aduca membrii retelei de centre regionale de sustinere si monitorizare a mediatoarelor sanitare.

Astfel, in parteneriat cu cele 8 centre regionale de sustinere si monitorizare a activitatii mediatorilor sanitari, organizatii locale ale romilor; in calitate de membru permanent al Comisiei Ministeriale pentru Romi a Ministerului Sanatatii Publice, a propus in sedinta din data de 15 februarie, revizuirea ordinului 619/2002 de functionare a mediatoarelor

sanitari. Principalele puncte schimbate, in consultare cu Ministerul Sanatatii Publice, in noua versiune a ordinului sunt:

- schimbarea contractului de munca al mediatoarelor pe perioada determinata in contracte pe perioada nedeterminata
- modificari aduse procesului de selectie a mediatoarelor sanitare, conform standardelor cerute
- corelarea limbajului ordinului cu standardul ocupational pe mediatoaresanitari, aprobat de Consiliul National pentru Formarea Profesionala a Adultilor (CNFPA)
- introducerea de anexe metodologice ca instrumente pentru aplicarea prevederilor ordinului 619/2002

Din pacate, modificarile propuse nu au fost supuse dezbaterilor publice datorita schimbarilor survenite in schimbarea conducerii ministerului, urmand ca in anul III de proiect sa reluam acest proces cu noua conducere.

Pe langa aceste modificari, s-a mai propus elaborarea si adoptarea unui plan de masuri al Ministerului Sanatatii pentru actiune in comunitatile de romi din Romania, conform Strategiei de Imbunatatire a Situatiei Romilor din Romania (HG 430/2001). Si aceasta initiativa a fost amanata pentru anul acesta.

Pe parcursul anului 2008 s-au mai dezbaturat probleme legate de angajarea mediatoarelor sanitare, de diferite probleme semnalate in coordonarea din partea autoritatilor de sanatate publica.

In luna mai 2008, Romani CRISS a dat startul procesului de resemnare a Acordului dintre Ministerul Sanatatii Publice, OSCE/ODIHR-Punctul de Contact pentru Romi si Sinti si Romani CRISS, privind accesul comunitatilor de romi la serviciile de sanatate din Romania.

In luna iulie, Acordul stabilit prima data in 2001 si prelungit in 2005, a fost resemnat, pecetluindu-se astfel relatia de colaborare dintre cele trei institutii pentru imbunatatirea situatiei romilor in contextul dat de politicile nationale pentru romi, cat si recomandarile europene.

In februarie 2009, Romani CRISS impreuna cu organizatiile locale ce activeaza ca si centre regionale, au redactat si semnata o scrisoare cu propuneri de modificare a Ordinului 162/2009 privind descentralizarea sistemului de asistenta medicala comunitara.

In anul 2009, a avut loc prima intalnire a Comisiei Ministeriale pe 4 mai.

V. Identificarea si documentarea cazurilor de discriminare in accesul la serviciile de sanatate publica

Inca din anul 2006, Romani CRISS a pornit o directie noua in munca sa de drepturile omului, si anume aceea de identificare, documentare si litigare in cazuri privind accesul cetatenilor romani de etnie roma la serviciile de sanatate publica. In anul II de proiect am identificat si documentat urmatoarele cazuri de discriminare:

Accesul romilor la serviciile de sanatate in comuna Vartop

Romani CRISS a fost sesizat de catre monitorul local de drepturile omului cu privire la un posibil caz de incalcare a accesului egal la serviciile de sanatate. O persoana de etnie roma din comuna Vartop s-a deplasat cu fiica sa, infectata cu virusul HIV, la medicul de familie si a solicitat sa i se administreze un vaccin. Medicul de familie a refuzat, motivand ca nu are suficient ser.

In data de 17 mai 2008, echipa Romani CRISS s-a deplasat in comuna Vartop, pentru a obtine mai multe detalii despre caz. Familia C. nu a mentionat cazul sus-amintit, semnaland alte probleme ale comunitatii, in general, cu medicul de familie. S-a discutat cu mai multe persoane din comunitate, care au semnalat urmatoarele probleme, referitoare la medicul de familie din comuna.

Astfel, in fiecare zi sunt consultati doar 15 pacienti, pe baza unor bonuri de ordine ridicate de la cabinet dimineata la prima ora. Dupa epuizarea celor 15 bonuri, niciun alt pacient nu mai este consultat. Romii sunt nemultumiti de programul acesteia, de faptul ca, in caz de urgenta, nu este nimeni care sa ii poata consulta/ajuta.

Romii sustin ca doamna doctor are un program foarte scurt la cabinet, ca lipseste zile intregi si, atunci cand vine, sta 3-4 ore. Unii dintre romi au precizat ca trebuie sa plateasca 3-4 RON pentru fiecare injectie, atunci cand au nevoie de acest tratament. Mai

multi romi din comunitate au spus ca, de cate ori merg la medicul de familie, sunt tratati superficial, repeziti si ca doamna doctor ii consulta „dupa cum are toane si chef”.

Romani CRISS va documenta cazul pentru a hotari, impreuna cu romii din Vartop, cum sa intervina in acest caz.

Mentionarea etniei in fisa medicala

In urma intalnirii avute cu reprezentanta Centrului Regional din Cluj, ne-a fost adus la cunostinta un caz de discriminare. Mediatoarea sanitara din Aghires, in timp ce ajuta o membra a comunitatii in care lucreaza sa obtina un act constatator de la maternitate, a constatat ca asistenta sefa care a completat actul a scris in dreptul rubricii „nationalitate”- „tiganca”, fara sa intrebe persoana despre nationalitatea sa. In momentul in care mediatoarea sanitara i-a atras atentia, asistenta a spus ca isi asuma responsabilitatea pentru cele scrise.

Romani CRISS s-a deplasat la Aghires pentru a documenta cazul si urmeaza a hotari, impreuna cu persoanele implicate, modul in care se poate interveni.

Neglijenta medicala pe criterii etnice

Fiind insarcinata in luna a 9-a, V. B. a fost dusa la spital cu ambulanta pentru a naste. A fost internata timp pentru 4 zile si cu toate ca avea dureri foarte mari, personalul medical nu a gasit nicio modalitate de a i le atenua, argumentand ca nu este inca momentul sa nasca. In ultima sa zi de spitalizare, femeia a nascut un baiat care a decedat dupa 10 minute. Dupa nici o ora, V. B. a murit si ea pe patul de spital din cauza hemoragiei interne. Rudele considera ca personalul medical a neglijat-o pe V.B.

Romani CRISS a sprijinit rudele victimei pentru a obtine dosarul medical al V.B., cerere ce a fost refuzata de spital. Romani CRISS a contractat un avocat si va interveni in acest caz.

VI. Redactarea si diseminarea revistei trimestriale a mediatorilor sanitari

Revista *SASTIPEN* a continuat sa fie o modalitate de informare a mediatorilor sanitare si de comunicare cu acestea. Un numar de 4 reviste au fost editate si distribuite

mediatoarelor si autoritatilor din Directiile de Sanatate Publica intr-un tiraj de 800 bucati in medie pe numar.

VII. Alte activitati

Romani CRISS - Primul Centru de Evaluare a Competentelor Profesionale pentru Mediatorii Sanitari

Pe 25 septembrie 2008, **dosarul Romani CRISS a obtinut statutul de centru de evaluare si certificare a competentelor profesionale pentru mediatoarele sanitare**, in urma supunerii spre discutia comitetului director al Centrului National de Formare Profesionala a Adultilor. In urma procesului de acreditare ca centru de evaluare 100 de mediatorii sanitari au fost evaluati si certificati pe baza standardului ocupational si 13 evaluatori de competente au fost formati, evaluati si certificati.

Saptamana Europeana de Vaccinare

21-27 aprilie 2008: Romani CRISS a facut parte din grupul de lucru la nivel national care a organizat Saptamana Europeana de Vaccinare. Este al doilea an in care se desfasoara acest eveniment, prin parteneriatul dintre Ministerul sanatatii publice prin reseaua de Institute de sanatate publica, UNICEF, Organizatia Mondiala a Sanatatii, Centrul pentru Prevenirea si Combaterea Bolilor Transmisibile, Crucea Rosie si Romani CRISS

Premiile anuale pentru mediatoarele sanitare

Romani CRISS a acordat, pentru al doilea an consecutiv, din resurse proprii, premii mediatoarelor sanitare: *„cea mai implicata mediatoare”*, *„premiul pentru apararea drepturilor omului”*, *„cel mai cooperant ASP”*, *„voluntariat”*, *„cea mai buna colaborare cu medicul de familie”*, *„cea mai neserioasa mediatoare”* si *„tanar model de mediatoare sanitara”*.